Pani Redaktor

W kręgu mediów, kultury i polityki

pod redakcją

Małgorzaty Łosiewicz
i Beaty Czechowskiej-Derkacz

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Pani Redaktor

W kręgu mediów, kultury i polityki

Alina Kietrys

Pani Redaktor

W kręgu mediów, kultury i polityki

Księga jubileuszowa dedykowana

Alinie Kietrys

pod redakcją

Małgorzaty Łosiewicz
i Beaty Czechowskiej-Derkacz

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2019

Recenzja
prof. dr hab. Iwona Hofman

Redakcja wydawnicza
Katarzyna Ambroziak

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Johnson
www.karolined.com

Zdjęcie na frontyspisie
Renata Dąbrowska

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja sfinansowana przez:
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Urząd Miasta Gdańska
Urząd Miasta Gdyni
Urząd Miasta Sopotu
Radio Gdańsk
Konsulat Honorowy Wielkiego Księstwa Luksemburga w Sopocie

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-900-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49; fax 58 551 05 32

Spis treści

Z Panią Redaktor przy wspólnym stole. Kilka słów wstępu
(*Małgorzata Łosiewicz*, *Beata Czechowska-Derkacz*) / 9
Podziękowanie / 16
Nota biograficzna / 19

I. W KRĘGU MEDIÓW,
DZIENNIKARSTWA I OBRAZU

Sławomir Czalej
Światłoszczelina, czyli słów kilka o idei zobaczenia niewidzialnego / 25

Remigiusz Grzela
Odpowiem Panu... zza grobu... Jak przeprowadzić dobry wywiad / 41

Wiktor Pepliński
Wolne słowo i wolne media a demokracja. Kilka refleksji historycznych / 51

Martyna Radłowska-Obrusník
Czeskie radio a emisje programów dla mniejszości narodowych.
Rola audycji polskojęzycznych Czeskiego Radia publicznego
w umacnianiu poczucia więzi kulturowej i narodowej Polaków na Zaolziu / 62

Zbigniew Treppa
Fakt medialny a realność w świetle badań naukowych Całunu Chrystusa.
Wnioski uczestnika międzyuczelnianego seminarium syndonologicznego / 73

II. W KRĘGU TEATRU,
MUZYKI I LITERATURY

Grzegorz Chrapkiewicz
Mój teatr... Monolog / 95

Dorota Kolak-Michalska
Moje aktorskie ciało. Autorefleksja / 104

Tomasz Kopoczyński
O ciekawości świata i pewnej lokalnej inicjatywie / 117

Józef Majewski
Theologia crucis. Słowo o roli tańca
w *Wariacjach Goldbergowskich* Jana Sebastiana Bacha / 123

Walentyna Mikołajczyk-Trzcińska
Obcy wśród obcych – cudzy wśród swoich.
Zygmunt Krzyżanowski (1887–1950) / 143

Tomasz Miłkowski
Pisarz teatralny czy artysta? / 159

Ewa Nawrocka
Romantyzm – obecny? nieobecny? Wielki / 178

Elżbieta Wiesztordt-Sulecińska
Muzyka łagodzi obyczaje?
Przyczynek do rozważań nad obrazem
dzisiejszej kultury muzycznej w Polsce / 192

III. W KRĘGU POMORZA
I POLITYKI

Paweł Adamowicz
[***] / 207

Józef Borzyszkowski
Odrodzenie Kaszubów i kaszubszczyzny na początku XX wieku.
Friedrich Lorentz oraz Teodora i Izydor Gulgowscy
na Kaszubach a Verein für kaschubische Volkskunde / 210

Andrzej Ceynowa
Od prawdy do fake newsów, czyli od cenzury do „teflonu” / 228

Cezary Obracht-Prondzyński
Media kaszubskie w zróżnicowanej kulturowo
społeczności Pomorza – dawniej i dziś / 239

Edmund Wittbrodt
Rola regionów o wyraźnej specyfice kulturowej
w Zjednoczonej Europie / 266

WOKÓŁ WSPOMNIEŃ

Nie muszę posiadać...
Z Aliną Kietrys rozmawia Dorota Kolak / 281

Krzysztof Babicki
Rozmowy o teatrze i Andrzeju Żurowskim / 290

Józef Borzyszkowski
Z Aliną Kietrys ponad pół wieku wspólnego żywota – nie tylko w Gdańsku... / 292

Wojsław Brydak
Kierpce a los człowieka / 297

Joanna Cichocka-Gula
Dziękuję Ci, Alino / 303

Sławomir Czalej
Alina Kietrys: człowiek, dziennikarz, przyjaciel / 305

Remigiusz Grzela
Niespokojna. O Alinie Kietrys / 308

Sławomira Łozińska
To duża ulga znać Alinę... / 311

Cezary Obracht-Prondzyński
Spotkania na pomorskich stegnach z redaktor Aliną Kietrys / 314

Antoni Pawlak
Czy Alina Kietrys się zna na poezji, czy może niekoniecznie się zna? / 317

Martyna Radłowska-Obrusník
Zawsze celnie, merytorycznie, zasadnie / 320

Mieczysław Struk
Otwarta i zawsze ciekawa świata / 322

Edmund Wittbrodt
Profesjonalistka / 323

Małgorzata Wojcieszyńska
Warsztaty życiowo-dziennikarskie z dostawą na Słowację / 328

Z Panią Redaktor przy wspólnym stole. Kilka słów wstępu

Nocne Polek rozmowy. Tak nazwałam moje telefoniczne „spotkania" z Aliną, które zwykle zaczynają się w późnych godzinach wieczornych, a kończą tuż przed północą. Pełne refleksji i zadumy nad problemami wielkiego świata, „małych ojczyzn" czy nad tym, co nam dokucza. Czasem trochę śmieszne, czasem smutne, pomagają przetrwać i przekonać się, że po drugiej stronie jest bratnia dusza. Nieregularne, ale zawsze trafione „w punkt", gdy w spokoju, bez zgiełku dnia i pośpiechu jest szansa na wysłuchanie i wypowiedzenie tego, co ciszy potrzebuje i w ciszy wybrzmi najpełniej.

Pewnej listopadowej nocy rozmawiałyśmy o jubileuszu Uniwersytetu Gdańskiego. Alina powiedziała, że zawodowo jest rówieśnicą naszej uczelni. Z niedowierzaniem zapytałam, czy chodzi o 50-lecie. Gdy przytaknęła, bez namysłu oznajmiłam, że należy to uczcić publikacją (dobry akademicki obyczaj w ten właśnie sposób nakazuje honorować jubileusze szczególnie zasłużonych koleżanek i kolegów). Skromność Aliny natychmiast dała o sobie znać. Zaprotestowała. Jednak mojej organizacyjnej wyobraźni nie można już było zatrzymać.

Następnego dnia odbyłam krótką rozmowę z Beatą. Propozycję współredakcji księgi przyjęła z radością i entuzjazmem. Zaproponowała tytuł. Ja podtytuł. Twórczo pobudzone spotkałyśmy się u Aliny, by przy domowym pierniku i pierogach omówić cały plan. Tak oto wprowadziłyśmy pomysł w fazę realizacji.

* * *

Propozycję Małgosi przyjęłam rzeczywiście z entuzjazmem, który szybko zamienił się jednak w niepewność. Trzeba było przecież sprostać wymagającej Pani Redaktor, od której nauczyłam się zawodu dziennikarza, krytycznego spojrzenia „pod prąd" i, jak mi się wydaje, zawodowej odwagi (chociaż do dziś nie mam śmiałości, by wyjść w trakcie przerwy z najnudniejszego nawet spektaklu). Poznałam Alinę w redakcji „Głosu Wybrzeża", była moją szefową,

a później robiłam, co mogłam, aby poprowadzić dział społeczno-kulturalny równie dobrze jak ona. Nasza zawodowa zażyłość przerodziła się w wieloletnią, bliską przyjaźń. Pani Redaktor taka już jest, potrafi niepostrzeżenie wciągać w swoją orbitę, dzieląc się tym, co najcenniejsze. Oddaniem, przyjaźnią, wiedzą, domem, o którym wielu autorów tej monografii napisało jako o miejscu szczególnym. Wielką radością była, i pozostaje, dla mnie wspólna praca na Uniwersytecie Gdańskim, gdzie znów możemy toczyć wyjątkowe spory, prowadzić nasze wyjątkowe rozmowy. Tak, przy Pani Redaktor można poczuć się wyjątkowym, ale też szybko, dla równowagi, nauczyć pokory. Ta książka powstała z pasji i przyjaźni autorek i Pani Redaktor. I jest niewielkim tylko podziękowaniem za lata jej bezcennej uwagi.

* * *

Dziś, kiedy *Księga jubileuszowa* jest już gotowa, z nieskrywaną radością spoglądamy na efekt pracy tak wielu osób, które z zaangażowaniem pisały tekst lub teksty dla Aliny. Dwie części, naukowa i wspomnieniowa, z których składa się tom, uzupełniają się i przenikają. Oddają pasje i zawodowe fascynacje Aliny Kietrys w kilku obszarach – kultury, szczególnie teatru i literatury, oraz Pomorza i polityki, zwłaszcza Kaszub. Łączą je media, bo przecież Pani Redaktor jest człowiekiem mediów „z krwi i kości". Są dla niej ważne, uczy młodych ludzi zawodu dziennikarza, ale też mediom nie szczędzi gorzkich słów. Nie ma w tym jednak „narzekactwa". Pani Redaktor uważnie słucha, patrzy, czyta, zadaje pytania i analizuje.

Wszystkie artykuły zostały napisane specjalnie do jubileuszowej monografii dla Aliny Kietrys i powstały z myślą o jej zawodowej aktywności. W każdym można odnaleźć opinie, poglądy, niezgodę, aprobatę, zdziwienie i krytyczne spojrzenie Pani Redaktor. Słychać echa odbytych przez lata rozmów z autorami, zawodowych przyjaźni i wspólnych inspiracji. A przede wszystkim – gorących sporów. Pani Redaktor taka jest. Lubi się spierać. Odważnie, mądrze, choć często z uporem.

Teksty napisali autorzy z różnych środowisk: artystycznych, ludzie kultury, zwłaszcza teatru, literaci, krytycy, ludzie mediów, świata nauki, lokalni działacze i politycy, łączący naukowe pasje z umiłowaniem Pomorza, a zwłaszcza Kaszub. Czasami w sposób nieoczekiwany wchodzą w interakcje, jakby Pani Redaktor posadziła wszystkich przy wspólnym stole i prowadziła ważką debatę. Ich teksty mają różny charakter – naukowej monografii, eseju, osobistej refleksji. Łączy je zawodowa i prywatna pasja autorów, troska i krytyczne spojrzenie na współczesność – kondycję mediów, kultury, człowieka.

Część naukowa składa się z trzech rozdziałów, w których autorzy dzielą się refleksjami na temat mediów, kultury i polityki. Pierwszy, *W kręgu mediów, dziennikarstwa i obrazu*, zawiera teksty dotykające różnorodnej problematyki współczesnych mediów właśnie (nie można było przecież książki dedykowanej redaktor Alinie Kietrys zacząć inaczej…).

Wiktor Pepliński, medioznawca, historyk mediów, w artykule *Wolne słowo i wolne media a demokracja…* podejmuje problematykę fundamentalnych dla mediów wartości – wolności słowa. Przypomina historyczne uwarunkowania funkcjonowania cenzury w świecie, z uwzględnieniem polskich doświadczeń i wskazuje na obecne próby wykorzystywania mediów w sposób instrumentalny. Zbigniew Treppa, antropolog obrazu, znawca technik fotografii i obrazu w tekście *Fakt medialny a realność w świetle badań naukowych Całunu Chrystusa…* pisze o zjawisku medialnej manipulacji. Przybliżając własne badania, które prowadzi od niemal trzydziestu lat, a także wnioski i dokonania innych naukowców, prezentuje historię syndonologii, dziedziny zajmującej się badaniem Całunu, w kontekście zjawiska fake newsów. Remigiusz Grzela, poeta, prozaik, dramaturg i reżyser pisze o „kulturze wywiadu". W artykule *Odpowiem panu… zza grobu…* podsumowuje swoje dziennikarskie doświadczenia na przestrzeni ponad dwudziestu lat, kiedy to przeprowadzał wywiady z wyjątkowymi, ale i trudnymi rozmówcami, takimi jak Daniel Passent, Sławomir Mrożek, Lech Wałęsa, Wojciech Smarzowski, Jerzy Maksymiuk, Cesaria Evora, Norma Bosquet, Marian Kociniak czy Joanna Penson. Układa się z nich katalog najważniejszych wskazań, rad i zaleceń dla studentów i przyszłych adeptów dziennikarstwa. Z katalogu osób zaś wyłania się obraz wywiadu jako rozmowy, w której zarówno rozmówca, jak i dziennikarz przeglądają się niczym w lustrze. O innym sposobie portretowania, fotografowaniu ludzkich twarzy, pisze Sławomir Czalej, ksiądz i nauczyciel akademicki zajmujący się fotografią. W artykule *Światłoszczelina, czyli słów kilka o idei zobaczenia niewidzialnego* podejmuje problematykę znaczenia wizerunku we współczesnej kulturze i rozwoju cywilizacyjnym. Ciekawym spojrzeniem dla polskiego czytelnika jest tekst Martyny Radłowskiej-Obrusník, dziennikarki mediów zaolziańskich w Republice Czeskiej, która w tekście *Czeskie radio a emisje programów dla mniejszości narodowych…* zajęła się rolą audycji polskojęzycznych Czeskiego Radia publicznego w umacnianiu poczucia więzi kulturowej i narodowej Polaków na Zaolziu.

Rozdział drugi, zatytułowany *W kręgu teatru, muzyki i literatury*, stanowi najobszerniejszą część monografii, bo też odzwierciedla największą pasję Aliny Kietrys, dziennikarki, recenzentki i publicystki zajmującej się kulturą w jej różnorodnych odsłonach.

Największą zawodową miłością Pani Redaktor wydaje się teatr. Widziała setki spektakli, napisała setki recenzji, rozmawiała z wieloma ludźmi teatru. Do napisania tekstów do monografii zaprosiła zatem ludzi teatru, którzy przed czytelnikiem odkrywają teatr „własny". Dorota Kolak, aktorka i pedagog w artykule *Moje aktorskie ciało. Autorefleksja* opowiada o umiejętnym wykorzystywaniu w pracy nad rolą ciała i głosu, które są jedynym pewnym aktorskim oparciem. Tekst Grzegorza Chrapkiewicza, aktora, reżysera i pedagoga, *Mój teatr… Monolog*, jest autorskim credo uprawiania zawodu reżysera teatralnego w zderzeniu z rzeczywistością, ale również ze współczesną krytyką teatralną. Jak pisze autor w swoim artykule: „Teatr, który uprawiam, niektórzy krytycy uważają za archaiczny, niemodny, przestarzały, nieoryginalny, czyli – jak można się domyślić – bez znaczenia". Spojrzenie krytyka teatralnego odnajdujemy w artykule Tomasza Miłkowskiego, historyka teatru, krytyka teatralnego i literackiego. Swoje rozważania w artykule *Pisarz teatralny czy artysta?* opiera na dwóch tekstach, reprezentujących dwa odmienne sposoby myślenia – deklaracji programowej Jerzego Koeniga z *Rekolekcji teatralnych*, a ściślej z pomieszczonego w *Rekolekcjach…* artykułu *Wróżyć – ale z czego?*[1], oraz słynnym dialogu Oscara Wilde'a *Krytyk jako artysta*[2].

Znajdują się także w tym rozdziale teksty poświęcone muzyce. Nie każdy wie (a teraz nie będzie to już tajemnicą), że redaktor Alina Kietrys ma także muzyczne wykształcenie. Józef Majewski, antropolog mediów i teolog specjalnie dla Pani Redaktor napisał tekst *Theologia crucis. Słowo o roli tańca w „Wariacjach Goldbergowskich" Jana Sebastiana Bacha*. Przykładając teologiczny klucz do tego muzycznego utworu, opublikowanego w 1741 r., autor stara się pokazać, że Jan Sebastian, luteranin, duchowy syn Marcina Lutra, ojca reformacji, *Wariacje Goldbergowskie* pomyślał jako muzyczną ilustrację ewangelijnej historii Jezusa Chrystusa. Elżbieta Wiesztordt-Sulecińska w artykule *Muzyka łagodzi obyczaje? Przyczynek do rozważań nad obrazem dzisiejszej kultury muzycznej w Polsce* stawia zasadnicze pytanie – „Czy muzyka jest dziś wciąż żywą sztuką, wypełniającą funkcje znane z przeszłości?". Szukając odpowiedzi, opiera się nie tylko na własnym zawodowym doświadczeniu wieloletniego muzyka, dyrygenta i pedagoga, ale także na danych statystycznych i badaniach społecznych z ostatnich lat, uwzględniając okres PRL-u, polskiej transformacji i współczesność.

---

[1] J. Koenig, *Wróżyć – ale z czego?* [w:] *idem*, *Rekolekcje teatralne*, Warszawa 1977, s. 146–147.

[2] O. Wilde, *Krytyk jako artysta* [w:] *idem*, *Twarz, co widziała wszystkie końce świata*, tłum. C. Wojewoda, M. Feldmanowa *et al.*, Warszawa 2011.

Literackie rozważania znajdują się w tekstach Walentyny Mikołajczyk-Trzcińskiej – *Obcy wśród obcych – cudzy wśród swoich. Zygmunt Krzyżanowski (1887–1950)* – i Ewy Nawrockiej – *Romantyzm – obecny? nieobecny? Wielki*. Mikołajczyk-Trzcińska, dziennikarka, tłumaczka i pisarka odkrywa dla czytelnika postać słabo znanego w Polsce Zygmunta Krzyżanowskiego, twórcy urodzonego w polskiej katolickiej rodzinie, który całe życie mieszkał w Rosji i pisał w języku rosyjskim. Był autorem opowiadań, powieści, scenariuszy filmowych, esejów filozoficznych i krytycznych. Jego proza, niepublikowana za życia, dopiero pół wieku po jego śmierci (zm. w 1950 r.) zaczęła budzić szerokie zainteresowanie i uznanie. Dziwnym, ale i szczęśliwym zbiegiem okoliczności jest fakt, że jego szósty tom opowiadań, wydany w bardzo niewielkim nakładzie w 2013 r., dotarł do autorki na początku maja 2019 r., kiedy kończyła poprawki do tego artykułu. Ewa Nawrocka, teoretyk literatury i historyk teatru w swoim artykule podejmuje problematykę od lat postulowanego „nowego" odczytania romantyzmu, w którym odbija się polska współczesność. Autorka przypomina słowa Marii Janion, która po 1989 r. przestrzegała, że jeśli romantyzm ma pozostać dla Polaków żywy w ich nowej duchowej sytuacji, należy większy akcent kłaść na obecną w nim problematykę egzystencjalną zamiast eksponowania historycznej. Ten żywy, i jakże dziś ważny, dla Polaków romantyzm, autorka odnajduje w żarliwym, wolnym od cienia nacjonalizmu patriotyzmie Juliusza Słowackiego i Adama Mickiewicza.

Całość łączy Tomasz Kopoczyński, prawnik, który przynależność do lokalnej społeczności traktuje jako swojego rodzaju zobowiązanie. Jako osoba z zawodu nienależąca do świata kultury i sztuki, wykorzystując swoje zawodowe możliwości, organizuje społeczno-kulturalne spotkania, stając się animatorem lokalnych inicjatyw. W artykule *O ciekawości świata i pewnej lokalnej inicjatywie* przybliża ideę i początki cyklu takich spotkań, jak „Teologia i jazz" czy „TeKa refleksji".

Trzeci rozdział monografii – *W kręgu Pomorza i polityki* – łączy autorów zajmujących się naukowo tematyką Pomorza, a szczególnie Kaszub, mediów, aktywnych także w świecie polityki.

Tekst Józefa Borzyszkowskiego, historyka, znawcy tematyki kaszubskiej i pomorskiej (*Odrodzenie Kaszubów i kaszubszczyzny na początku XX wieku. Friedrich Lorentz oraz Teodora i Izydor Gulgowscy na Kaszubach a Verein für kaschubische Volkskunde*) jest fragmentem trzeciego tomu jego nieopublikowanej jeszcze książki *Historia Kaszubów w dziejach Pomorza*. Autor, podejmując zaznaczoną w tytule problematykę odrodzenia Kaszubów i kaszubszczyzny, przybliża m.in. postać i dorobek Friedricha Lorentza, niezwykłego badacza i najwybitniejszego znawcy kaszubszczyzny oraz podobnych jemu

pasjonatów, nauczycielskie małżeństwo z Wdzydz Kiszewskich, Teodorę i Izydora Gulgowskich, wskrzesicieli kaszubskiej sztuki ludowej, twórców Muzeum Kaszubskiego we Wdzydzach. Artykuł Cezarego Obrachta-Prondzyńskiego, socjologa, antropologa, historyka, wielkiego miłośnika i znawcy Kaszub, *Media kaszubskie w zróżnicowanej kulturowo społeczności Pomorza – dawniej i dziś*, jest monograficznym ujęciem historii powstawania, zmian i obecnego stanu oraz kulturowego znaczenia mediów kaszubskich, funkcjonujących w obszarze zróżnicowanego etnicznie, kulturowo i językowo Pomorza Nadwiślańskiego. Edmund Wittbrodt, profesor zwyczajny Politechniki Gdańskiej, Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego i senator RP podejmuje problematykę roli regionów kulturowych w Zjednoczonej Europie w sytuacji, kiedy pojęcie regionu zostało przyjęte w dokumentach Unii Europejskiej i w prawie unijnym, a regiony stają się coraz bardziej aktywnym podmiotem polityki wewnętrznej UE. Ważnym kontekstem rozważań w tekście *Rola regionów o wyraźnej specyfice kulturowej w Zjednoczonej Europie* jest proces globalizacji niosący z jednej strony uniformizację, z drugiej jednak harmonijne łączenie kultury lokalnej – regionalnej – narodowej – europejskiej – światowej.

Innym spojrzeniem na świat mediów i polityki jest wielowątkowy, a jednocześnie spójny esej Andrzeja Ceynowy, filologa angielskiego i literaturoznawcy, specjalizującego się w amerykańskim dramacie i historii kultury USA – *Od prawdy do fake newsów, czyli od cenzury do „teflonu"*. Wychodząc od opisu prób zrozumienia postmodernistycznych humanistów, poprzez historyczny rys cenzury i jej początków, autor dochodzi do gorzkich wniosków na temat współczesnych mediów oraz medialnych prezentacji świata i historii. Świata fake newsów, Donalda Trumpa, populistów, pseudonauki i ignorancji.

Część wspomnieniowa to opowieści i anegdoty autorów, czasem bardzo osobiste, o latach pracy i przyjaźni z Panią Redaktor, która niezbyt często publicznie mówi o sobie. Słowo po słowie, zdanie po zdaniu wyłania się z przygotowanych tekstów obraz osoby wyjątkowej, dla której pasja stała się życiem i drogą do zawodowego mistrzostwa. Ale ta część książki pozwala także spojrzeć na dziennikarskie działania i pasje Aliny Kietrys z uśmiechem i z pewnym dystansem.

Jako redaktorki tomu jesteśmy przekonane, że teksty zamieszczone w książce *Pani Redaktor. W kręgu mediów, kultury i polityki* oddają sens interdyscyplinarności. Ale jest w nich coś jeszcze. Autorzy mimo wielu codziennych zajęć napisali swe teksty specjalnie dla Aliny, by sprawić jej radość, ale także nie zawieść, przypomnieć coś ważnego, napisać o czymś niebanalnym, podzielić się osobistą refleksją.

Dziękujemy wszystkim autorom za miesiące wspólnej pracy, której zwieńczeniem jest niniejsza monografia. Oddajemy ją do rąk Czytelników z wielką satysfakcją i dumą. I mamy nadzieję, że nie zawiodłyśmy.

Małgorzata Łosiewicz, Beata Czechowska-Derkacz

Podziękowanie

Pomysł na tę książkę zrodził się w czasie prywatnej rozmowy o przemijaniu i upływającym czasie. Dr hab. Małgorzata Łosiewicz i dr Beata Czechowska-Derkacz uznały, że skoro już przytrafia mi się taka zawodowa rocznica, to może warto byłoby ją wspólnie zauważyć. W pierwszym momencie pomyślałam, że nie, raczej nie, bo to zbyteczny kłopot. Ale obie panie, z którymi pracuję już od kilku ładnych lat: z Beatą Czechowską-Derkacz jeszcze w redakcji „Głosu Wybrzeża" na przełomie wieków, a z Małgosią Łosiewicz od początku powstania naszego kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, zaproponowały, abym jednak się zastanowiła. I wtedy pomyślałam, że do tej pory nie obchodziłam uroczyście żadnego zawodowego jubileuszu. No więc, czemu nie...

Tytuł publikacji powstał spontanicznie i jest dziełem obu Pań Redaktorek, którym dziękuję najserdeczniej, kłaniam się z rozmachem i po staropolsku – czapką do ziemi. A jednak odczuwając głęboką wdzięczność, gnębi mnie też pewne zażenowanie. Czy zasłużyłam na tę publikację?

To nie jest kokieteria, to autentyczny niepokój. W zawodzie dziennikarki, a jestem nią ciągle, rzadko docenia się – szczególnie w dzisiejszych skomplikowanych czasach – zawodowstwo, umiejętności, chyba że ktoś potrafi się dobrze „sprzedać". Z tym mam problem, należę do innego pokolenia.

Ale pomysł tej publikacji natychmiast wsparli moi Koledzy Profesorowie z Instytutu Filozofii Socjologii i Dziennikarstwa, którym dziękuję sercem (jeszcze zdrowym po tylu latach!). Prof. Wiktor Pepliński i ówczesny Rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. Andrzej Ceynowa w roku 2007 dali mi szansę stworzenia na Uniwersytecie Gdańskim studia radiowego i radia internetowego, nazwanego potem przez studentów Radiem MORS (Mega Otwartym Radiem Studenckim). Obaj panowie napisali też teksty w tej książce – dziękuję. A radio na UG zbudowałam od podstaw, od tzw. gołych murów. W tym dziele wspierał mnie technicznie m.in. Jarek Zorn. To było ważne wyzwanie i udało się, więc dziękuję, że miałam szansę jeszcze raz się sprawdzić.

Dziękuję profesorom Józefowi Majewskiemu, Zbyszkowi Treppie, Cezaremu Obracht-Prondzyńskiemu i współpracującemu z naszym kierunkiem ks. dr. Sławkowi Czalejowi, którzy uwierzyli, że warto opublikować artykuły w takim jubileuszowym przedsięwzięciu. Panowie! Od Was się zaczęło.

A potem – zgodnie z sugestią Pań Redaktorek zapraszałam do napisania poszczególnych rozdziałów osoby, z którymi studiowałam, pracowałam w bardzo różnych miejscach i okolicznościach, spierałam się, dyskutowałam, przyjaźniłam się i spędzałam ważne godziny mego zawodowego życia. Każdemu z Państwa dziękuję z osobna – najserdeczniej jak umiem. Wśród autorów są zarówno profesorowie związani przez lata z UG: Ewa Nawrocka – historyk literatury i krytyczka teatralna (koleżanka ze studiów), znawczyni nie tylko Słowackiego, Józef Borzyszkowski – historyk (też kolega ze studiów, a potem wicewojewoda pomorski, z którym miałam okazję współpracować), znakomity znawca Kaszub. Są też naukowcy z innych uczelni. Z Politechniki Gdańskiej – prof. Edmund Wittbrodt, z którym współdziałałam w czasie Jego pierwszej politycznej kampanii do Parlamentu). Z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy napisała na moją prośbę tekst prof. Elżbieta Wiesztordt-Sulecińska – znawczyni muzyki, pedagog i dyrygentka, z którą pracowałam w Ośrodku Telewizji Gdańskiej. Prof. Dorota Kolak z Akademii Muzycznej w Gdańsku – wybitna aktorka Teatru Wybrzeże i nauczyciel akademicki, prof. Grzegorz Chrapkiewicz – wykładowca Akademii Teatralnej w Warszawie, ale również aktor i reżyser – to artyści, o których pisałam i piszę. Dziękuję, że dzisiaj jesteście w tej książce ze mną.

Dziękuję Przyjaciołom i Znajomym: dziennikarzom ze świata, Polonuskom Małgorzacie Wojcieszyńskiej i Martynie Radłowskiej-Obrusník, krytykom literatury i teatru – Remkowi Grzeli i Tomkowi Miłkowskiemu, Krzysztofowi Babickiemu – dyrektorowi Teatru Miejskiego w Gdyni i Sławkowi Brydakowi, znakomitemu tłumaczowi literatury angielskiej. Dziękuję Wali Mikołajczyk-Trzcińskiej, która niespodziewanie odeszła… Mam nadzieję, że ta książka z Jej ostatnim tekstem trafi do Jej syna Kostka Trzcińskiego, który mieszka w Austrii.

Dziękuję mecenasowi Tomaszowi Kopoczyńskiemu za spotkania w Dworku Sierakowskich w Sopocie, Joannie Cichockiej-Guli, wiceprezydent Sopotu i koleżance po dziennikarskim fachu za otwarcie i życzliwość, Mieczysławowi Strukowi za zrozumienie, po co samorządowcom potrzebni są dziennikarze, Antkowi Pawlakowi, że mimo wszystko debiutował w Radiu Gdańsk, kiedy tam pracowałam w latach siedemdziesiątych ubiegłego stulecia. Dziękuję też Sławce Łozińskiej, aktorce Teatru Narodowego w Warszawie, która rozumiała

doskonale moje pasje radiowe, kiedy była członkinią Krajowej Rady Radia i Telewizji.

Tak naprawdę moje 50 lat pracy zawodowej minęło 15 marca 2019 r., bo jeszcze jako studentka zostałam zatrudniona na etacie w Rozgłośni Regionalnej Polskiego Radia w Gdańsku. A było to 15 marca 1969 r. Trafiłam do Redakcji Literackiej kierowanej przez redaktor Reginę Witkowską, człowieka niezwykłej wiedzy i dobroci, radiowca z krwi i kości, erudytkę, która imponowała mi wszechstronną znajomością współczesnej literatury i środowiska literackiego Wybrzeża. Tak to się zaczęło, a potem 50 lat przemknęło jak sen jaki… nie zawsze złoty. Ale na pewno miałam dużo szczęścia zawodowego, spotykając niezwykłych ludzi. I za to dziękuję.

A tę publikację, chciałabym dedykować mojej Babci – Katarzynie Barbarycz i Mamie – Oldze Bigus, które na pewno nauczyły mnie, że budowanie własnego myślenia i działania warto zaczynać już… w przedszkolu. Grałam w orkiestrze starszaków na cymbałkach. Siedziałam w środku grupy. Potem przez lata uczyłam się – z Waszą akceptacją – pokory w szkole muzycznej, ćwicząc mozolnie na fortepianie i na wiolonczeli (drugi obowiązkowy instrument!). To mi się w życiu przydało. Dziękuję Wam Obu – ważnym Kobietom w moim życiu!

I dziękuję jeszcze raz moim Redaktorkom: Małgorzacie Łosiewicz i Beacie Czechowskiej-Derkacz, bez których nie powstałaby ta książka. Szczególne wyrazy wdzięczności chciałabym również skierować do Pani Prof. dr hab. Iwony Hofman z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, która recenzowała tę publikację. Życzliwość Pani Profesor i opinia o książce jest dla mnie cennym wyróżnieniem. Dziękuję.

Alina Kietrys

Nota biograficzna

Alina Kietrys – ur. 13 grudnia 1946 r. w Bydgoszczy. Dziennikarka, publicystka, krytyk teatralny, nauczyciel akademicki, trener. W 1969 r. ukończyła polonistykę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku (dyplom u prof. Marii Janion), a w 1971 r. – Studium Dziennikarstwa w Warszawie oraz Podyplomowe Studium Krytyki Artystycznej w Warszawie.

Działalność zawodowa

Od 1969 r. pracowała jako redaktor w Rozgłośni Polskiego Radia w Gdańsku w Redakcji Literackiej, a od 1979 r. była zastępcą kierownika tejże redakcji. W latach 1981–1985 kierowała Redakcją Publicystyki Kulturalnej i Programów Artystycznych w Gdańskim Ośrodku Telewizyjnym. Była autorką magazynu kulturalnego *Errata*, filmów dokumentalnych o pisarzach Pomorza, prowadziła na żywo Studio Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdańsku i Gdyni oraz cykl *Rozmowy o życiu* z prof. dr. hab. Tadeuszem Kielanowskim, za które to programy otrzymała ogólnopolską nagrodę prezesa Komitetu ds. Radia i Telewizji. Przygotowywała wspólnie z prof. dr. hab. Andrzejem Żurowskim cykl widowisk telewizyjnych nagrodzonych na festiwalach teatralnych w Toruniu i Krakowie. Z Dorotą Stalińską przygotowała dwa widowiska telewizyjne – monodramy: *Żmija* według opowiadania Aleksego Tołstoja i *Utracona cześć Katarzyny Blum* według powieści Heinricha Bölla.

Od 1986 do 1996 r., a potem w latach 1998–2002 pracowała jako publicystka i kierownik działu kultury w „Głosie Wybrzeża" – prowadziła tam dodatek kulturalny „Delta", w którym promowała pisarzy Wybrzeża, a także przedstawiała twórców Pomorza i recenzowała najciekawsze wydarzenia z dziedziny kultury. Była również redaktorką w miesięczniku kulturalnym

„Autograf", w którym – dzisiaj jako dwumiesięczniku – publikuje nadal recenzje teatralne i omawia wydarzenia teatralne.

W 1996 r. została redaktorem naczelnym Telewizji Trójmiasto. W 1997 r. w Biurze Prasowym Komitetu Obchodów 1000-lecia Miasta Gdańska współtworzyła politykę medialną dotyczącą obchodów tego wydarzenia. W latach 2002–2006 była członkiem zarządu i redaktorem naczelnym Radia Gdańsk S.A. W grudniu 2006 r. zakończyła pracę etatową w mediach.

Od 2014 r. pomysłodawczyni i inicjatorka utworzenia Ogólnopolskiego Konkursu im. Andrzeja Żurowskiego na recenzje teatralne dla młodych krytyków organizowanego przez Prezydenta Miasta Gdyni, Marszałka Województwa Pomorskiego i Teatr Miejski im. Witolda Gombrowicza w Gdyni. Jest również sekretarzem Kapituły tego konkursu.

Od 2015 r. publikuje w „Magazynie Pomorskim".

Działalność dydaktyczna

Od 1997 r. prowadziła zajęcia na Podyplomowym Studium Dziennikarskim na Uniwersytecie Gdańskim. W latach 2008–2014 była etatowym pracownikiem Uniwersytetu Gdańskiego. Stworzyła koncepcję programową i zaplecze techniczne Radia MORS (Mega Otwarte Radio Studenckie) na Uniwersytecie Gdańskim. Prowadzi warsztaty dziennikarskie i laboratorium radiowe w Instytucie Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Za swoją pracę dydaktyczną i osiągnięcia zawodowe otrzymała nagrodę II stopnia Rektora UG. Od 2010 r. jest członkiem komitetu organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Media – Biznes – Kultura" na Uniwersytecie Gdańskim.

Pracowała również jako trener, tutor i mentor. Była zaangażowana w realizację programu Stowarzyszenia Monar-Markot „Odnaleźć siebie" (1996–2001). Ponadto prowadziła m.in.: szkolenie *Pozyskiwanie przyjaznych mediów* (2002); warsztaty na Forum Mediów Polonijnych (2003–2011); warsztaty *Mów do mnie jeszcze… głos jako narzędzie oddziaływania*, realizowane w ramach projektu „Kształcimy najlepszych – kompleksowy program rozwoju doktorantów, młodych doktorów oraz akademickiej kadry dydaktycznej Uniwersytetu Gdańskiego", finansowanego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (2013); warsztaty tutorskie dla dziennikarzy w Bratysławie (2014–2017); warsztaty dla Klubu Mówców Toastmasters Gdańsk (2014–2015); warsztaty w ramach Projektu Inicjatyw Obywatelskich realizowanego przez Polskie

Redaktorki *Księgi jubileuszowej* dołożyły wszelkich starań, aby ukazać wielość zainteresowań [...] Aliny Kietrys – osoby wyjątkowej nie tylko w medialno-akademickim pejzażu Trójmiasta. Każdy, kto zetknął się z Panią Redaktor, może poświadczyć, ile w Niej zaangażowania, zrozumienia, radości i chęci współtworzenia, choćby mediów akademickich.

[...] Zgromadzone teksty pokazują postać charakterystyczną dla etosu inteligenta o szerokich horyzontach humanistycznych [...], potwierdzają, że mamy do czynienia z człowiekiem dobrym, mądrym, otwartym.

[...] Walorem książki *Pani Redaktor. W kręgu mediów, kultury i polityki* jest ponadto dokumentacja społecznego oddziaływania Aliny Kietrys na każdym etapie Jej zawodowego życia oraz zobrazowanie poprzez biografię historii regionu, różnorodności kulturowej i medialnej.

Z recenzji prof. dr hab. Iwony Hofman

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
GDAŃSK
GDYNIA moje miasto
Sopot
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Radio Gdańsk
GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Consulat honoraire à Sopot

ISBN 978-83-7865-900-6